



Monumentnummer*: 532338

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 16 september 2016
Kadaster deel/nr 82772/183

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*		
Utrecht	Utrecht	Utrecht		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Utrecht	H			2088

Omschrijving**

Cluster 33. Fortwachterswoning.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

FORTWACHTERSWONING, als binnen de gracht, bij de zuidelijke toegang tot het fort gelegen militaire dienstwoning. Omdat de meeste forten en andere (buiten de bebouwde kom gelegen) verdedigingswerken - wanneer er geen sprake was van mobilisatie of oefeningen - geen bezetting met militair personeel hadden, was er in veel gevallen een aparte woning of andersoortig onderkomen voor een beheerder of wachter. Soms had zo'n woning of onderkomen tevens een andere functie, zoals die van brug- of sluiswachterswoning. In een aantal gevallen kon de woning ter verdediging worden ingericht. Voor wat betreft de locatie van een wachterswoning waren er geen eenduidige standaarden; soms lagen ze op het fortterrein zelf - binnen de gracht - maar soms ook daarbuiten, maar vrijwel altijd aan de keelzijde van het fort. Ook het gebruikte bouwmateriaal varieert; meestal is baksteen of hout gebruikt. De fortwachterswoning van Fort Blauwkapel is in 1883 gebouwd en ligt aan de keelzijde van het fort, binnen de gracht langs de oostzijde van de toegangsweg - tegenover het reduit - en is uitgevoerd in baksteen onder een zadeldak. De eenvoudige plattegrond bestond op de begane grond uit een middengang over de gehele diepte van de woning met aan weerszijden via paneeldeuren bereikbare kamers; deze indeling is voorzien van diverse doorbraken (deuren en delen van de muren verdwenen), wijziging van de steektrap en een kamerindeling in de voorheen ongedeelde zolder.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



FORTWACHTERSWONING op rechthoekige plattegrond met één bouwlaag en een zadeldak evenwijdig aan de straat. De gevels zijn in blokken gepleisterd en crèmewit gesausd. De voorgevel is symmetrisch van opzet, met twee maal twee vensters ter weerszijden van de deur. Zowel de vensters als de toegang zijn getoogd en hebben diepe neggen. Van de luiken voor de vensters zijn enkele bewaard; de duimen zijn nog aanwezig. Eenvoudige schuiframen met glas in lood bovenlichten. De achtergevel heeft een kleine aanbouw van latere datum en dubbele openslaande deuren in plaats van vensters, maar wel dezelfde afwerking met de gepleisterde blokken en getoogde afwerking van de openingen. De kopgevels hadden in oorsprong één klein venster, in de noordgevel is dit nog aanwezig, in de zuidgevel twee vensters van latere datum. Het zadeldak heeft een overstek en een gootlijst op klossen, op de nok aan beide zijden een makelaar. Aan de voorzijde is in de as van de deur een dakkapel aanwezig. Op de verdieping (eenvoudige) spanten.

Waardering

De FORTWACHTERSWONING van Fort Blauwkapel is van algemeen belang vanwege:

- * Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd. Het betreft een onderdeel uit de periode 1871-1886, namelijk een eenlaagse, bakstenen dienstwoning uit 1883.
- * Militairhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde bebouwing, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).
- * Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en vanwege de kenmerkende ligging aan de keelzijde van het fort.
- * Het onderdeel is representatief omdat het een voorbeeld is van een op een verdedigingswerk ingerichte dienstwoning.
- * Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard in hoofdvorm en bouwkundige detaillering van het exterieur.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bijgebouwen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument